

Ujęcie wód podziemnych a przepisy ustawy *Prawo wodne*

Mariusz Dyka¹

Groundwater intakes and the provisions of the *Water Law*. Prz. Geol., 72: 144–148.

A b s t r a c t. Both geological administration staff and geologists performing services on behalf of businesses face problems on a daily basis due to very extensive and interrelated regulations. An example is the requirements for investors planning to build groundwater intakes. In the case of such projects, the proper design of geological works and the presentation of their results require the application of not only the provisions of the Geological and Mining Law Act of June 9, 2011, but also other legal acts. In particular, it is necessary to know the requirements under the Water Law of July 20, 2017. This article is devoted to this issue.

Keywords: groundwater intake, water resources licenses

Zarówno pracownicy administracji geologicznej, jak i geolodzy wykonujący usługi na zlecenie przedsiębiorców na co dzień borykają się z problemami wynikającymi z bardzo rozbudowanych i powiązanych ze sobą przepisów. Przykładem są wymagania stawiane przed inwestorami planującymi wykonanie ujęć wód podziemnych. Dla takich przedsięwzięć poprawne zaprojektowanie robót geologicznych i przedstawienie ich wyników wymaga zastosowania nie tylko przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze* (Ustawa, 2011; dalej jako pr.g.g.), ale także innych aktów prawnych. W szczególności potrzebna jest znajomość wymagań wynikających z ustawy *Prawo wodne* z dnia 20 lipca 2017 r. (Ustawa, 2017; dalej jako pr.w.) Zagadnieniu temu jest poświęcony niniejszy artykuł.

PRAWO WODNE JAKO USTAWA DECYDUJĄCA O PRAWIE DO POBORU WODY

Analizując przepisy dotyczące decyzji i innych zgód administracyjnych koniecznych do prowadzenia zgodnego z przepisami poboru wód podziemnych, w pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę na odrębny sposób postępowania wobec wód leczniczych, wód termalnych oraz solanek zaliczanych do kopalin zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*. Ich pobór (wydobycie) reguluje koncesja udzielana przez marszałka województwa zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 2 i art. 22 ust. 4 powyższej ustawy. Ponadto na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* jej przepisów nie stosuje się do solanek, wód leczniczych oraz termalnych w zakresie uregulowanym w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*.

W przypadku poboru wód podziemnych nie zaliczanych do kopalin należy zwrócić uwagę, że o prawie do jego prowadzenia nie rozstrzygają decyzje wydawane na podstawie pr.g.g. Następuje to poprzez udzielenie pozwoleń wodnoprawnych przez właściwe organy *Wód Polskich* na podstawie pr.w. Zarówno inwestorzy, jak i pracownicy administracji geologicznej muszą przy tym pamiętać, że przepisy tej ustawy nie są do końca spójne z przepisami ustawy pr.g.g. W istotny sposób komplikuje to czasem sprawne rozpatrywanie wniosków przez urzędników, po-

nadto utrudnia pracę hydrogeologom ustalającym w ramach wykonywanych prac geologicznych zasoby eksploatacyjne ujęć.

Omawiając zagadnienie właściwego stosowania przez geologów i inwestorów ustawy pr.w., w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na konieczność odpowiedniej interpretacji zawartych w niej definicji. Dotyczy to w szczególności pojęcia „urządzeń wodnych” opisanych w tej ustawie jako *urządzenia lub budowle służące do kształtowania zasobów wodnych lub korzystania z tych zasobów* [...] (wg art. 6 pkt 65). Zaznaczyć przy tym należy, że w definicji urządzeń wodnych wskazano jednocześnie ich przykłady, wymieniając m.in. *obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych oraz wód podziemnych* (wg art. 6 pkt 65 lit. d). Właśnie w tym sformułowaniu mieści się pojęcie studni.

Ponieważ studnia służąca do poboru wód podziemnych to urządzenie wodne, to do jej wykonania zastosowanie ma art. 389 pkt 6 ustawy pr.w. nakazujący uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie urządzeń wodnych. Z obowiązku uzyskania tego pozwolenia wodnoprawnego zwolnione są wg art. 395 pkt 5 omawianej ustawy urządzenia wodne w tym studnie służące do poboru wód podziemnych na potrzeby tak zwanego zwykłego korzystania z wód o głębokości do 30 m. Wyjaśnić należy, że zwykłe korzystanie z wód według art. 33 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* obejmuje prawo właściciela gruntu do korzystania z wód podziemnych znajdujących się w tym gruncie. Przy czym służy ono wyłącznie zaspokojeniu potrzeb własnego gospodarstwa domowego lub własnego gospodarstwa rolnego. Ilość pobieranych wód podziemnych w ramach zwykłego korzystania z wód nie może przekraczać średniorocznie 5 m³ na dobę.

Pozwolenia wodnoprawnego wymaga nie tylko wykonanie studni, ale jest ono także konieczne dla ich odbudowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy rozbiórki lub likwidacji, nie jest natomiast potrzebne dla prowadzenia robót związanych z utrzymaniem urządzeń wodnych w celu zachowania ich funkcji, czyli ich remontu. Wynika to z treści art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*, który mówi o odpowiednim stosowaniu w takich przypadkach przepisów dotyczących wykonania urządzeń wodnych.

¹ Starostwo Powiatowe w Gliwicach, ul. Zygmunta Starego 17, 44-100 Gliwice; m.dyka@starostwo.gliwice.pl

Aby prowadzić pobór wody podziemnej należy także uzyskać odrębne pozwolenie wodnoprawne na pobór wód podziemnych jako formę usług wodnych. Jest ono wydawane na podstawie art. 35 ust. 3 pkt 1 i art. 389 pkt 1 omawianej ustawy. Z obowiązku uzyskania takiego pozwolenia zwolnione są przypadki poboru wód podziemnych w ilości średniorocznie nieprzekraczającej 5 m³ na dobę, na potrzeby (opisanego wcześniej) tzw. zwykłego korzystania z wód (wg art. 395 pkt 7). Kolejnym istotnym pozwoleniem wodnoprawnym, niestety często niezauważanym przez inwestorów i pracujących na ich rzecz geologów, jest pozwolenie wodnoprawne na długotrwałe obniżenie poziomu zwierciadła wody podziemnej (wg art. 389 pkt 3). W praktyce należy wystąpić o jego uzyskanie w przypadku planowanej eksploatacji dużych ujęć, z których pobór wody powoduje uformowanie się „trwałego” leja depresji.

Warto wiedzieć, że pozwolenia wodnoprawnego wymagają także inne niż pobór wód formy usług wodnych opisane w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* jako magazynowanie wód podziemnych, a ponadto jako uzdatnianie wód podziemnych oraz ich dystrybucja (wg art. 35 ust. 3 pkt 2 i 3 i art. 289 pkt 1). Nie dotyczy to jednak realizacji takich działań przez gminy i przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach wypełniania obowiązków wynikających z ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Ustawa, 2001) (wg art. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*).

Aby uzyskać opisane wyżej pozwolenia wodnoprawne konieczne jest złożenie wniosku o ich wydanie do właściwego organu *Wód Polskich*. Jest nim odpowiednio dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej *Wód Polskich* lub dyrektor zarządu zlewni *Wód Polskich* (wg art. 397). Szczegółową zawartość tych wniosków opisano w art. 407 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*. Kluczowym ich elementem jest opracowanie określone jako operat wodnoprawny, musi on spełniać wymogi opisane w art. 408 i art. 409 omawianej ustawy. W przypadku składania wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód podziemnych konieczne jest dołączenie do niego dokumentacji hydrogeologicznej (wg art. 407 ust. 4).

Warto wiedzieć, co ustalają pozwolenia wodnoprawne wydawane przez *Wody Polskie*. Wskazania w tym zakresie zawiera art. 403 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*. Zgodnie z tym przepisem w treści pozwoleń wodnoprawnych umieszcza się w szczególności zapisy wskazujące cel projektowanych do wykonania urządzeń wodnych, cel i zakres korzystania z wód, warunki wykonywania nadanych uprawnień oraz niezbędne do spełnienia obowiązki. W odniesieniu do poboru wody wskazuje się m.in. jego dopuszczalną wielkość oraz sposób i zakres prowadzenia pomiarów ilości i jakości pobieranej wody w stanie pierwotnym (bez uzdatnienia).

CO I JAK OCENIAJĄ WODY POLSKIE

Jak widać z powyższego omówienia zgodnie z przepisami ustawy pr.w. pobór wody podziemnej wiąże się z koniecznością uzyskania nie jednego, lecz kilku pozwoleń wodnoprawnych. Powinni mieć to na uwadze szczególnie geolodzy, którzy zajmują projektowaniem prac geologicznych i opracowywaniem ich wyników oraz uczestniczą w przygotowaniu wniosków o wydanie pozwoleń wodnoprawnych.

Powinni oni także wiedzieć, że jednym z głównych elementów oceny wniosków o wydanie pozwoleń wodnoprawnych przez organy Państwowego Gospodarstwa Wodnego *Wody Polskie* jest ustalenie czy ich pozytywne rozpatrzenie nie spowoduje negatywnego wpływu na środowisko wodne. W praktyce organy te dokonują weryfikacji, czy planowane działania nie wpływają na tzw. cel środowiskowy dla wód podziemnych opisany ramowo w art. 59 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*.

Zgodnie z cytowanym przepisem cel ten obejmuje:

– *zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do wód zanieczyszczeń,*

– *zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu,*

– *ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasileniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.*

Ocena wpływu na cel środowiskowy dla wód podziemnych następuje przede wszystkim na podstawie wyników analizy oddziaływań na podstawową jednostkę podziału wód podziemnych, wg omawianej ustawy jest to jednolita część wód podziemnych. Została ona zdefiniowana w art. 16 pkt 19 pr.w. jako *określona objętość wód podziemnych występująca w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołów warstw wodonośnych*.

Weryfikacja oddziaływania ujęcia na jednolitą część wód podziemnych obejmuje ustalenie czy planowany pobór wody nie zagraża osiągnięciu lub utrzymaniu przez nią dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego oraz ocenie czy nie jest zagrożeniem dla ekosystemów zależnych od wód podziemnych. Podstawowe wskazania w tym zakresie zawierają odpowiednie dokumenty planistyczne w gospodarce wodnej, szczególnie plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy.

Obecnie obowiązujące wersje planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy zawierają rozporządzenia Ministra Infrastruktury. Dla dorzecza Wisły jest to rozporządzenie z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*. W przypadku dorzecza Odry obowiązuje rozporządzenie z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie *Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*. Odrębne rozporządzenia zawierają omawiane plany sporządzone dla dorzeczy Dniestru, Dunaju, Banówki, Łaby Niemna, Pregoly, Świeżej. Plany te podlegają przeglądowi i aktualizacji w ramach sześcioletnich cykli planistycznych (wg art. 318 ust. 5). Obecnie obowiązujące plany to efekt ich drugiej aktualizacji, ich zapisy mają zastosowanie w okresie obejmującym lata 2022–2027.

Znajomość planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy jest szczególnie istotna ze względu na zawarte w nich ustalenia dotyczące oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) i zagrożenia nieosiągnięcia przez nie celów środowiskowych. Opisano w nich także odstępstwa od konieczności osiągania przez jednolite części wód celów środowiskowych tzw. derogacje. Ponadto dokumenty te zawierają wykazy działań mających na celu osiągnięcie celów środowiskowych oraz działań dopuszczonych do realizacji pomimo ich negatywnego wpływu. Na podstawie zapisów planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy jesteśmy zatem w stanie ustalić czy istnieją przesłanki ewentualnej odmowy wydania pozwolenia wodnoprawnego.

PROCEDURY ZWIĄZANE Z OCENĄ WPŁYWU UJĘCIA NA ŚRODOWISKO WODNE

Należy podkreślić, że analiza wpływu planowanego do wykonania ujęcia wody podziemnej na środowisko wodne powinna zostać dokonana przez inwestora zanim złoży on wniosek o wydanie stosownych pozwoleń wodnoprawnych. Wynika to zarówno z treści ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*, ale też i innych ustaw. Przepisy przewidują w tym zakresie dwie ścieżki postępowania, zależne od parametrów ujęcia oraz od tego czy mamy do czynienia z nowym przedsięwzięciem, czy też kolejnym pozwoleniem wodnoprawnym dla istniejącego ujęcia (studni).

W przypadku wykonywania nowych ujęć (studni) lub ich rozbudowy zazwyczaj konieczne jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W sytuacji gdy dla dużych istniejących ujęć konieczne jest uzyskanie kolejnego pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód podziemnych zazwyczaj w grę wchodzi uzyskanie tzw. oceny wodnoprawnej.

Zacznijmy od omówienia oceny wodnoprawnej. Jest to decyzja administracyjna, podobnie jak pozwolenie wodnoprawne, stanowiąca jeden z rodzajów tzw. zgody wodnoprawnej (wg art. 388 ust. 1). Wydawana jest na wniosek zainteresowanego podmiotu na podstawie art. 426 pr.w. Ocenę wodnoprawną wydaje właściwy organ *Wód Polskich*, którym jest dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej *Wód Polskich* lub dyrektor zarządu zlewni *Wód Polskich* (wg art. 397).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 sierpnia 2019 r. w sprawie rodzajów inwestycji i działań, które wymagają oceny wodnoprawnej (Rozporządzenie, 2019) – decyzji o wydaniu oceny wodnoprawnej wymaga m.in.:

– *pobór wód podziemnych w ilości co najmniej 1 mln m³ na rok,*

– *pobór wód podziemnych w ilości co najmniej 100 tys. m³ na rok, jeżeli pobór jest dokonywany w jednolitej części wód podziemnych zagrożonej nieosiągnięciem celów środowiskowych z uwagi na stan ilościowy zgodnie z planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza.*

Odmowa wydania oceny wodnoprawnej ma formę decyzji administracyjnej (wg art. 434), w praktyce blokuje ona możliwość uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wody podziemnej.

Zgodnie z treścią art. 428 ustawy pr.w. *w przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko ocenę wodnoprawną zastępuje się decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach oraz decyzją, przed wydaniem której jest przeprowadzana ponowna ocena oddziaływania na środowisko – o ile taka ocena jest w przypadku danego przedsięwzięcia przeprowadzana.*

Zasady wydawania wspomnianej wyżej decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz przeprowadzania ponownej oceny oddziaływania na środowisko określają przepisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Ustawa, 2008). Ustawa ta wyróżnia kategorię przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w jej zaś ramach przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W myśl art. 71 ust. 2 wymienionej wyżej ustawy dla planowanych przedsięwzięć zaliczanych do wspomnianych grup wyma-

gane jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. W ramach czynności związanych z ich wydaniem przewidywane jest odpowiednio prowadzenie procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w tym opracowanie raportu w sprawie oceny jego oddziaływania na środowisko. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku... (Ustawa, 2008) decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla większości przedsięwzięć związanych z poborem wód podziemnych nie zaliczanych do kopalin jest wydawana przez właściwego dla miejsca lokalizacji ujęcia wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (wg art. 75 ust. 1).

Geolodzy, a w szczególności pracownicy administracji geologicznej, powinni pamiętać, że zgodnie z wydanym do omawianej ustawy rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Rozporządzenie, 2019) do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się m.in. ujęcia. Jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko rozporządzenie wskazuje *urządzenia lub zespoły urzędzeń umożliwiające pobór wód podziemnych o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 1100 m³ na godzinę* (wg §2 ust. 1 pkt 37). Do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się natomiast *urządzenia lub zespoły urzędzeń w przypadku posiadania zdolności poboru wody nie mniejszej niż 1100 m³, lecz nie mniejszej niż 10 m³ na godzinę* (wg §3 ust. 1 pkt 73). Na tym nie koniec, przedsięwzięciami mogącymi potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko są także studnie lub ich zespoły *umożliwiające pobór wód podziemnych z tej samej warstwy wodonośnej, o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 1 m³ na godzinę, jeżeli w odległości mniejszej niż 500 m znajdują się inne studnie lub ich zespoły o zdolności poboru wody nie mniejszej niż 1 m³ na godzinę z wyłączeniem zwykłego korzystania z wód* (wg §3 ust. 1 pkt 74). Ponadto do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zaliczane są *wiercenia wykonywane w celu: [...] zaopatrzenia w wodę, z wyłączeniem wykonywania ujęć wód podziemnych o głębokości mniejszej niż 100 m* (wg §3 ust. 1 pkt 43 lit. b).

Jeżeli nasze ujęcie należy do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko należy pamiętać, że treść wydanej dla jego realizacji decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach jest bardzo istotna dla możliwości uzyskania kolejnych decyzji. Wynika to m.in. z zapisów art. 86 cytowanej wyżej ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku... (Ustawa, 2008). Przepis ten wskazuje, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wiąże organy wydające decyzje określające warunki korzystania ze środowiska, w omawianym przypadku decyzje związane z poborem wód podziemnych.

JAKA POWINNA BYĆ KOLEJNOŚĆ UZYSKIWANIA DECYZJI

Według autora na podstawie przedstawionych wyżej analiz przepisów należy przyjąć odpowiednią kolejność uzyskiwania dla ujęcia zgód administracyjnych, opisaną poniżej. Jako bazową należy przy tym przyjąć zasadę, zgodnie z którą o wykonaniu studni jako urządzenia wodnego należy mówić w odniesieniu do realizacji czynności związanych z montażem docelowej pompy wraz z przewodem tłocznym oraz wykonaniem dodatkowych elementów takich jak stała obudowa studni. Natomiast wiercenia,

montaż filtra, pompowania oczyszczające oraz badawcze i powiązane z nimi działania to czynności badawcze obejmujące roboty geologiczne, regulowane przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*. Zasada ta jest zgodna z art. 7 ust. 1 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*, wg którego jej przepisów nie stosuje się do poszukiwania i rozpoznawania wód podziemnych uregulowanych przepisami pr.g.g.

Przedstawiając kolejność zgód niezbędnych do wykonania ujęcia, jako pierwszą wskazać należy zatwierdzenie projektu robót geologicznych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*. Zawartość projektu musi spełniać wymagania rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących projektów robót geologicznych, w tym robót, których wykonywanie wymaga uzyskania koncesji. Projekt ten powinien obejmować wykonanie otworów poszukiwawczych i wykonanie odpowiednich badań w tym pompowań badawczych.

Inaczej jest, w przypadku gdy planowane wiercenie dla zaopatrzenia w wodę ma mieć głębokość równą lub większą niż 100 m. Dlatego że przedsięwzięcia takie są zaliczane do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w pierwszej kolejności uzyskać należy dla nich decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach. Wynika to z aktualnych interpretacji przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji... (Ustawa, 2008). Zgodnie z nimi sam fakt zaliczenia planowanego przedsięwzięcia do kategorii mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko skutkuje koniecznością uzyskania dla niego decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Powinno to nastąpić przed wydaniem decyzji przesądzającej o jego realizacji (przemawia za tym treść art. 71 ust. 2 ww. ustawy). W omawianym przypadku decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach należy zatem uzyskać przed wydaniem decyzji zatwierdzającej projekt robót geologicznych dla wiercenia na cele zaopatrzenia w wodę, o głębokości równej lub większej niż 100 m.

Zwrócić ponadto należy uwagę, że wykonywanie wierceń o głębokości większej niż 100 m oraz zlokalizowanych na obszarze górniczym utworzonym w celu wykonywania działalności metodą robót podziemnych albo metodą robót wiertniczych - wymaga dodatkowo odpowiedniego stosowania przepisów o ruchu zakładu górniczego (wg art. 86), Obejmuje to konieczność sporządzenia planu ruchu zgodnie z art. 105 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*. Dokument ten zatwierdza decyzją właściwy miejscowo dyrektor okręgowego urzędu górniczego (wg art. 108 ust. 11 i art. 164 ust. 2).

W ocenie autora przyjęcie powyższych zasad powoduje jednak konieczność postawienia pytania, czy opisana wyżej decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach powinna dotyczyć wyłącznie planowanego wiercenia, czy także późniejszego, ewentualnego poboru wody? Obecnie rozstrzygają o tym urzędy uczestniczące w procedurze wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Zdaniem autora powinno to jednak zostać odpowiednio rozstrzygnięte w przepisach.

Po wykonaniu przewidzianych robót geologicznych i spełnieniu związanych z tym wymogów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. *Prawo geologiczne i górnicze*, należy dokonać zatwierdzenia dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasady eksploatacyjne ujęcia (wg jej art. 93). Szczegółową jej zawartość opisuje obecnie rozporządzenie

Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2016 r. w sprawie dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej. Dopiero w tym momencie kończy się etap prowadzenia badań i analiz poprzedzających powstanie ujęcia, zakończeniu ulegają prace obejmujące poszukiwanie i rozpoznawanie wód podziemnych regulowane przepisami pr.g.g.

Zatwierdzona dokumentacja hydrogeologiczna powinna stanowić podstawowe źródło informacji podczas realizacji kolejnego etapu uzyskiwania zgód administracyjnych, polegającego na uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w zakresie dla poboru wody z wykorzystaniem studni lub ich zespołów zaliczanych do przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Nie dotyczy to opisanych wcześniej sytuacji wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach poprzedzających zatwierdzenie projektu robót geologicznych.

Dopiero po uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, lub gdy nie jest ona wymagana, należy wystąpić o wydanie pozwoleń wodnoprawnych na wykonanie urządzeń wodnych tj. studni lub ich zespołu oraz na pobór wód podziemnych. W przypadku dużych ujęć rozważyć należy także konieczność uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na długotrwałe obniżenie zwierciadła wód podziemnych.

Sporządzenie i złożenie wniosków o wydanie wymienionych wyżej pozwoleń wodnoprawnych, z wyjątkiem pozwolenia na wykonanie urządzeń wodnych, wymaga korzystania z ustaleń zatwierdzonej dokumentacji hydrogeologicznej. Dokumentacja ta razem z ustaleniami decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz ewentualnego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, stanowi źródło informacji na temat wpływu ujęcia na wody podziemne w tym na jednolite części wód podziemnych.

Należy podkreślić, że za przyjęciem zasady, zgodnie z którą pozwolenia wodnoprawne kończą cykl wymaganych dla ujęcia zgód administracyjnych przemawiają także wymagania wobec wniosków o pozwolenia wodnoprawne zawarte w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*. W szczególności chodzi o potrzebę przedkładania załączników w postaci dokumentacji hydrogeologicznej oraz niektórych załączników graficznych, co zapisano w art. 407 ust. 2 pkt 2a i ust. 4 przywołanej ustawy. Ponadto spełniony jest obowiązek dołączania do wniosku o wydanie pozwolenia wodnoprawnego na wykonanie studni (jako urządzenia wodnego) decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Został on wskazany w art. 72 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Jak to opisano wyżej uzyskanie pozwoleń wodnoprawnych powinno stanowić finał procesu uzyskiwania zgód administracyjnych dla ujęcia. Nie znaczy to oczywiście, że na użytkownika ujęcia nie ciążyą inne, wynikające z jego przyszłego funkcjonowania, obowiązki. Należy szczególnie wymienić konieczność zapewnienia odpowiedniej jakości ujmowanych wód poprzez ustanowienie strefy ochronnej.

Zagadnienia ustanawiania stref ochronnych ujęć regulują przepisy zawarte w dziale III rozdziale 6 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*. Strefa taka stanowi obszar, w którym obowiązują odpowiednie nakazy zakazy oraz ograniczenia. Dotyczyć one mogą użytkowania gruntów oraz korzystania z wód. Gdy strefa ochronna obejmując wyłączenie tzw. teren ochrony bezpośredniej jest ustana-

wiana decyzją właściwego organu *Wód Polskich* (wg art. 135 ust. 1 pkt 1). Strefy ochronne obejmujące zarówno teren ochrony bezpośredniej, jak i tzw. teren ochrony pośredniej ustanawia wojewoda w drodze aktu prawa miejscowego (wg art. 135 ust. 1 pkt 2). O konieczności ustanowienia strefy ochronnej decydują ustalenia wynikające z przeprowadzonej dla ujęcia tzw. analizy ryzyka (wg art. 133 ust. 2 i 3). Podkreślić przy tym należy, że istotnym jej elementem jest odpowiednie uwzględnienie ustaleń zawartych w sporządzonej dla ujęcia dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej jego zasoby eksploatacyjne.

Kończąc opis regulacji administracyjnych wymaganych dla ujęć wód, należy omówić sytuacje, gdy przewidziane jest wykonanie towarzyszących studniom obiektów budowlanych. W takich przypadkach może być konieczne dokonanie stosownych zgłoszeń i uzyskanie pozwoleń przewidzianych przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane*. Jednak trzeba zaznaczyć, że ani zgłoszenia budowy lub robót budowlanych, ani decyzji o pozwoleniu na budowę nie wymaga wykonanie obudowy ujęć wód podziemnych (wg art. 29 ust. 2 pkt 25 ww. ustawy).

PODSUMOWANIE

Jak widać trafiające do geologów powiatowych i wojewódzkich wnioski o zatwierdzenie projektów robót geologicznych i dokumentacji hydrogeologicznych dla ujęć wód podziemnych niebędących kopalinami to jedynie element długiej listy wymaganych od inwestorów działań. Dokonany w niniejszym artykule przegląd procedur administracyjnych wskazuje nie tylko na ich skomplikowanie, ale także na fakt, że są one prowadzone przez kilka różnych organów administracji. Utrudnia to skompletowanie przez inwestorów wymaganych decyzji. Ponadto obowiązujące przepisy często nie rozstrzygają, w jakiej kolejności uzyskać należy poszczególne zgody administracyjne, co może blokować proces inwestycyjny. Ponadto z przedstawionego omówienia wynika, że zatwierdzane przez organy administracji geologicznej dokumentacje hydrogeologiczne i poprzedzające je projekty robót geologicznych stanowią niezbędny element składanych w urzędach kolejnych wniosków lub źródło informacji do ich sporządzania. W szczególności dotyczy to wniosków o wydanie pozwoleń wodnoprawnych, ale jest także istotne dla uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach czy ocen wodnoprawnych. Bez odpowiednich zapisów dokumentacji ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia ciężko jest prawidłowo przeprowadzić analizę ryzyka. Uwzględniając widoczne w niniejszym artykule skomplikowanie przepisów, zdaniem autora należy zastanowić się nad ich uproszczeniem lub przynajmniej wprowadzeniem regulacji je porządkujących. Konieczne jest ponadto wdrożenie rozwiązań, które zagwarantują odpowiednią współpracę pomiędzy opisywanymi w niniejszym artykule organami administracji.

Podkreślić należy, że bez współpracy z administracją geologiczną nie da się bez problemów wydawać zgód koniecznych dla wykonania i eksploatacji ujęcia wód podziemnych.

Autor pragnie podziękować recenzentce Pani dr Małgorzacie Woźnickiej za czas poświęcony na ocenę niniejszego artykułu oraz za cenne uwagi, istotne dla jego wartości merytorycznej.

LITERATURA

- ROZPORZĄDZENIE Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących projektów robót geologicznych, w tym robót, których wykonywanie wymaga uzyskania koncepcji. Dz.U. z 2023 r. poz. 155, t.j.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2016 r. w sprawie dokumentacji hydrogeologicznej i dokumentacji geologiczno-inżynierskiej. Dz.U. z 2016 r. poz. 2033.
- ROZPORZĄDZENIE Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dz.U. z 2019 r. poz. 1839 z późn. zm.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 sierpnia 2019 r. w sprawie rodzajów inwestycji i działań, które wymagają oceny wodnoprawnej. Dz.U. z 2019 r. poz. 1752.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Dz.U. z 2023 r. poz. 300.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. Dz.U. z 2023 r. poz. 335.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 18 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dniestru. Dz.U. z 2022 r. poz. 740.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dunaju. Dz.U. z 2023 r. poz. 210.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 10 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Banówki. Dz.U. z 2023 r. poz. 86.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Łaby. Dz.U. z 2023 r. poz. 189.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 2 grudnia 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Niemna. Dz.U. z 2023 r. poz. 114.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregofy. Dz.U. z 2023 r. poz. 207.
- ROZPORZĄDZENIE Ministra Infrastruktury z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Świeżej. Dz.U. z 2023 r. poz. 206.
- USTAWA z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane. Dz.U. z 2023 r. poz. 682 t.j., z późn. zm.
- USTAWA z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Dz.U. z 2001 r. nr 72 poz. 747.
- USTAWA z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Dz.U. z 2023 r. poz. 1094, t.j. z późn. zm.
- USTAWA z dnia 11 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dz.U. z 2020 r. poz. 1064, t.j. z późn. zm.
- USTAWA z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Dz.U. z 2023 r. poz. 1478, t.j. z późn. zm.

Praca wpłynęła do redakcji 29.12.2023 r.
Akceptowano do druku 19.01.2024 r.